

NYOSOK LEGENDÁJÁ-ban, amely tehát nem is annyira epikus természetű regény – mely forma igazából talán csak Kemény Zsigmonddal kezdett nagykorúvá válni –, mint inkább a modern történelmi regényformát felforgató, retorikusan szerveződő szépirodalmi szövegesemény – mely forma ráadásul a könny-mutatványos kompánia történetében megidézett kor irodalmiságát is feleleveníti. Azaz-hogy hangsúlyosan újraértelmezi, s ennek legfőbb nyertese a saját elfeledett hagyományával látványos keretek között szembesülő kortárs magyar széppróza.

Ugyanakkor nemcsak a kortárs irodalom tehet szert ön- és hagyományismeretre Darvasi regénye segítségével, de maga Darvasi is, mint méltó nehézségekkel küzdő szerzői alkat, megtalálhatja, sőt megválthatja magát a több évszázadnyi hagyománytörténetre visszatekintő retorikus széppróza formájában. Hiszen Darvasi nem csupán szétzilálja a történelmi regényformát, de egyenesen olyan áltörténelmi álgregényt ír, amely tulajdonképpen saját szerzői alkatának retorikusan álcázott s egyúttal paradox módon feltárt önmegjelenítését nyújtja. Lássunk hát befejezésül egy rövidke példát arra, miként válik lehetővé Darvasinál az eredendően (értsd: innen ered a jelentős szépirodalom) problematikus szerzői alkat megváltása a retorikus formában.

Hallottam olyan véleményeket, miszerint a Darvasi-művek beszélői vagy szereplői minduntalan a saját férfiúi nemi szervükkel („a farkukkal”) vannak elfoglalva. Ám ezt a rosszindulatúan feltételezett, azaz galádul a szerzőre vonatkoztatott pszichológiai terheltiséget szépírónk látványosan feloldja a „szekszamantáját” először elvesztő, majd megtaláló „nagy és bozontos fejű” Pilinger Ferenc retorikusan bonyolított álhistoriájában. S így – merész túlzással – a szerző egyfajta íraterápiájáról is beszélhetünk, amely ugyanakkor izgalmas olvasmányélményt nyújt. A modern szerzői szubjektum dinamikus önértelmezése a modern regényformát megelőző irodalmiságba mártózik, mintegy megtisztító fürdőt vesz, s egy füst alatt felpeszdti a kortárs szépprózát is. S mi más volna ez a gesztus, ha nem a valóban nagy formátumú irodalom egyik legfőbb ismérve?

Bazsányi Sándor

SZOKATLAN ÉS SZOMORÚ KÖTET

*Vajda András: Költészet és retorika. Tanulmányok Sajtó alá rendezte Korompay H. János és Vajda Lőrinc
Universitas, 1998. 500 oldal, ár nincs feltüntetve*

Ez a könyv szokatlan és szomorú körülmények között állt össze és jelent meg. Vajda András korai halála után egyik fia, Vajda Lőrinc és egyik pályatársa, Korompay H. János gyűjtötték össze a publikációkat és kéziratokat. S elolvasása után az első, kivédhetetlenül megfogalmazódó ítélet, hogy bármennyire tudós könyv, keletkezése végül még tudományát is messzemenőig meghatározza. Vajda a hetvenes évek elején kezdte pályáját viszonylag kedvező konstellációban, amikor a szaktudományos gondolkodás már némileg szabadabb volt, és a belépő nemzedék legjobbjai még valamiféle csoportot is alkottak, szerencsésen inspirálva egymást elméletek és módszerek felfedezésére; valóban, többen közülük ma a magyar tudományos élet vezető egyéniségei. Akkoriban még úgy is látszhatott, hogy e csoporton belül Vajda András a legeredetibb tehetség, és ezt a hajdani benyomást a könyv nem hazudtolja meg. Minden lényeges írása nagy és különösen érzékeny tudásról tanúskodik – de a legtöbbjük már önmagában is, az életmű egésze pedig félreérthetetlenül kielégítetlenül hagy, mert nem jut el elképzelési és gondolatai teljes kidolgozásához. A nevezetes elemzésekötet után, amelyben a csoport többé-kevésbé közös tájékozódással a strukturalizmus és az angolszász szemiotika akkor betörő kategóriái segítségével törekedett újra meghatározni, miért problematikus Arany lirájának a helye, sőt az értéke is, Vajda András nem csupán saját témáit kezdte keresni (mint ahogy a többiek is), hanem e témák jegyében akkoriban Magyarországon kevésbé számon tartott elméleteket és módszereket is felfedezett magának, hamar bizonyosságot téve autonóm szelleméről és egzsersmind hamar el is különülve közvetlen pályatársaitól. Négy-öt éven keresztül láthatóan sokfelé tájékozódott és sokfélere készült, az idézett Arany-tanulmány mellett írt Descartes-ról, Petőfiről,

Rimbaud-ról, Karinthyról, Éluard-ról és Reverdyről, némelyikükről többször is, írásai nagy részét publikálta is, és egy kivétellel a fennmaradókat az akkori feltételek között is publikálhatta volna. A kivétel azonban megérdemli, hogy kitérjünk rá. Ellentétben a szocialista domesztikáció uralgó szokásával, Vajda éppen abban látta Karinthy művészi nagyságát, hogy örökösen megkérdőjelezve, kiforgatva és variálva a helyzetek vagy történetek beállításait, megszüntette bárminő szempont vagy szemlélet és főként bárminő pozitív szemlélet privilegizált értékét. „*Ahol a találat eleve illuzórikus, ott a keresés a legjobb megoldás.*” (371.) Ez a mondat manapság tetszetős vagy akár túl tetszetős paradoxonnak hathat, akkoriban azonban valóságos kihívást jelentett. Ne feledjük, hogy az akkori elméletekben az alkotás állítólagos végső pozitív perspektívája különlegesen fontos szerepet kapott, múlt és jelen élenjáró műveinek ez volt az egyik világnézetileg adatott sajátossága, de ennek révén lehetett még ideológiailag ugyancsak kétes értékű műveket vagy életműveket is a „haladó hagyományba” visszavezetni vagy visszamenteni. Ezért aztán egy ilyen mondat és a hozzá vezető fejtegetés, azt hiszem, valóban nem jelenhetett meg, Vajda Andrásnak se lehettek erről illúziói. Nyomatékosítom, hogy Vajda a másik, utóbb egy ideig divatosá vált interpretációt is expressis verbis elutasította. Fejtegetései szerint Karinthy életműve groteszk és nem abszurd, vagyis relativizálja a kérdéseket és a válaszokat, de nem zárja ki eleve, hogy vannak kérdések és vannak válaszok is. Az egész tanulmány csak néhány oldal és talán eleve elvetélésre íródott – s mégis (vagy épp ezért) nagyobb érvénnyel nevezi meg és rendez el kategóriáit, mint a hivatalosság és az ellenhivatalosság divatjai.

A tanulmány dátuma 1971. Két-három évvel később Vajda András nyilvánvalóan valamiféle életdöntéssel végtelenen megritkította publikációit (a három számottevő cikk dátuma: 1977, 1980, 1983), és a másodlagos fontosságú vagy éppen variatív cikkektől eltekintve csak doktori, majd kandidátusi értekezésén dolgozott, de az előbbiből csak egy tizoldalas kompendiumot, az utóbbiból pedig csak egyetlen rövid fejezetet adott át a folyóiratoknak. Lehet, hogy a természetellenes já-

tékszabályok még jobban idegesítették, mint akárhányunkat; lehet, hogy más elhivatottságait fontosabbnak érezte: sokat fordított, közepekori verses eposzoktól aktuális elméleti szövegekig, és egyetemi óráit is komolyan vette, én is hallottam, hogy hallgató, aki adott magára, feltétlenül eljutott Vajda verselemző szemináriumaira; s mindemellett, akik közelről ismerték, azt mondják, hogy már a kezdetek óta önpusztító késztetések is vezérelték – valóban, alkoholizmus is lehet oka annak a betegségnek, amelyik negyvennyolc éves korában elvitte. Mindez azonban csak durva rasztere annak, amit életdöntésnek kell neveznünk, és ezt a döntést bizonytalannal sokkal egyénibb és talán egész más indítékokra hozta meg.

Túl a pályatárs meditációin azonban, az életdöntés rányomja a bélyegét erre a kötetre. Életében egyetlen könyve sem jelent meg, tehát ez Vajda András egyetlen könyve; ezen a könyvön belül pedig, megint csak a számottevő tanulmányokat tekintve, a szövegnek körülbelül a fele (kb. 180 oldal) jelent meg folyóiratokban, a másik felét kéziratból publikálják a szerkesztők – noha az imént említett egyetlen kivétellel ezekben sem állított mást vagy másképp, mint az előzőkben. Az íróasztalának dolgozó filosz még az íróasztalának dolgozó költőnél is rejtélyesebb, lévén, hogy egy jó vers tulajdonképpen sose avul el, egy jó tanulmány pedig egész biztos elavul. Őt mégis nyilvánvalóan kevésbé foglalkoztatta írásainak sorsa, köztük a jelentékeny terjedelmű és nyomdakész kandidátusi értekezése *A MODERN KÖLTÉSZET RETORIKÁJÁ-RÓL*: ennyit arról, amiért e könyvet, utoljára, de most nyomatékosan objektív igénnyel megismételve a két jelzőt, szokatlannak és szomorúnak kell itélnünk.

A szerkesztők viszont nyilván ezt a közönyt s egyáltalán az egész alakot meghatározó aránytalanságot, marginalitást kívánták helyrehozni, amikor úgy döntöttek, hogy (a teljes ismétlés egy-két kivételével) minden fellelhető írást egybegyűjtenek. Döntésük elvileg helyes, Vajda András egyetlen könyvének minél gazdagabbnak kellett lennie – de úgy vélem, jobb lett volna, ha bizonyos megszorításokkal és bizonyos beavatkozásokkal alkalmazzák. Az előbbin azt értem, hogy elhagyhatták volna az olyan, nyilvánvalóan

másodlagos értékű írásokat, amelyek tematikailag is esetlegeseek, vagyis nem függnek össze a kötet általános kérdéseivel és állításával (igaz, nem sok ilyen van); az utóbbin pedig, amit lényegesebbnek tartok, azt értem, hogy az olvasót okvetlenül zavarja a nem is olyan kevés átfedés; a francia és a magyar nyelvű tanulmányok egyes részei néha pontosan ismétlik egymást, de még a magyar, illetve francia nyelvű cikkekben belül is vannak többé-kevésbé azonos fejtegetések és idézetek. Azt hiszem, jobb lett volna, ha néhány tanulmányt a szerkesztők folyamatos és egy nyelvű alakra hoznak – a hagyaték és kivált a kéziratos hagyaték természetes redundanciáinak megszüntetésével éppen hogy jobban látható lett volna Vajda András kérdésfeltevésének és elképzeléseinek iránya és logikája. (Ennek értelmében az elkövetkezőkben nem is jelzem, hogy kéziratos vagy publikált szövegre utalok-e.)

Pályájának kezdetén két tanulmányban is numerikus ismérvekkel kísérte meg leírni az alkotás jellegzetességeit. Az elsőben azt mutatja ki, hogy Descartes ÉRTEKEZÉS-e az aranymetszés szerint tagolódik; a második pedig, amelyik tulajdonképpen a Petőfi rímeiről és Petőfi verseléséről szóló tanulmányok FÜGGELÉK-eként (s valószínűen egy rendszeres és átfogó elemzés tervével) keletkezett, a költő összes versének verselés, strófatípus, szótagszám és rímképlet szerinti felmérése. A két demonstráció közös alapelvét egy élesen megfogalmazott tétel mondja ki: „*Ha a nyelvi forma ezt [ti. az aranymetszést, mint, Lendvai Ernő terminusa szerint, életjelképet] nem tudná megvalósítani, az irodalom nemcsak egy módszerrel, hanem egy jelentéssel lenne szegényebb.*” (29.) Félreértés ne essék, ez a mondat a tartalom és a forma nevezetes kettségében az előbbi feltétlen prioritását állítja, ami nem is meglepő azt tekintve, hogy egy filozófiai szöveg elemzésekor íródott; és ismeretben az is jellegzetesnek látszik, hogy az Aranyanak szentelt közös kötetben Vajda az erősen allegorikus RACHEL-verseket elemezte. (Az elemzés címszavai: *projekciós önkifejezés, a helyzet és a lírai dikció dualitása, liturgikus jelleg, szimbólumteremtés.*) Továbbmenve azonban a Descartes-elemzéskor leszögezett tételt ugyanígy, tehát a numerikusságig terjedően érvényesíti Petőfi költészetének elemzésekor

is. Külön megállapítja, hogy lírájában (egész másképp, mint Aranyánál, aki néha még prózai vázlatokat is készített a verseihez) „*a költői gondolkodás a nyelvi s egyszersmind a verses kifejezéssel is egyszerre [az utolsó szót ő maga emeli ki!] születik*” (54.). E primeren (Schiller úgy mondaná: *naívan*) verses ihletés elemzésekor, méghozzá Horváth János és Fónagy Iván formátumú tekintélyekkel vitatkozva mutatja ki, hogy rímeit, ritmusait, strófa- és verstípusait valóban nemcsak közvetlenül (ezt már mások is felismerték), hanem minden konvención kívül megteremtett összefüggésekben határozzák meg a mindenkori tartalmak; és az utóbbi kifejtésekor Vajda András meghökkentően sok és sokféle példával meghökkentően új olvasatot ad a képeknek és a verseknek, s még inkább úgy mondanám: Petőfi költészetének.

A körülbelül tizenöt évvel később irt kandidátusi értekezésében A MODERN KÖLTÉSZET RETORIKÁJÁ-ról ugyanezt a, ha úgy tetszik, technikai vonatkozású felismerést úgy fogalmazta, hogy a rím szintaktikai (ismét csak ő maga emeli ki a szót) „*kategóriákat tükköztet igen keményen egymással*” (419.); a fogalmi változás jelzi, hogy milyen irányban kereste a kérdésfeltevés kibontását. Következetes módon, eleinte nem a *szenzimentális*, hanem a *naiv* költészet hagyományában maradt, s ezen belül is azt a költőt kereste meg: Rimbaud-t, aki hasonlíthatatlan nyíltsággal és intenzitással s hozzá a Kommün vonatkozásában, közvetlenül a történelemre reagálva fogalmazott meg tartalmakat. Vajda kérdése éppen e tartalmak történelmi meghatározottságára irányul. Elemzését balszerencsésen befolyásolta az akkori esztétika neoklasszikus fantazmagóriája, amely szerint minden nagy életmű egy-egyben látta a világot, s így eleve negatív beállítással ennek a törekvésnek az elvesztését követi nyomon; egyik későbbi tanulmányában még szembe is állítja Éluard-val, akinek műveiben az „*egység*” „*külapítható valóság*” (243.). (Szükséges-e emlékeztetni rá, hogy a *rendezetlenség [dérèglement]* Rimbaudnál nem negatív fogalom, hanem az *ismeretlen [inconnu]* látomásának állítása, ugyanennek az ars poetica levélnék az apodiktikus formulája szerint, *ha az, amit onnan elhoz, [ti. a költő, aki látnok, a tűz elrablója] forma, úgy formát teremt; ha formátlanság, úgy formátlanságot teremt;*

vagyis Rimbaud lírájának épp az a meghatározó elve, hogy az egység nem feltétlen eszménye a költői világeremtésnek.) Annál inkább figyelemre méltó, hogy Vajda ezen a meglehetősen merev elképzelésen belül kezdte el akkor még nem annyira szemléletét, mint e szemlélet kategóriáit átfogalmazni – végső soron aztán persze szemléletét is jelentékeny mértékben átfogalmazva. Fel kellett ismernie, hogy a tartalom és a forma dualizmusa ha például Arany (allegorikus) verseinek elemzésére még valamennyire operatív is, éppen egy *naiiv* életmű elemzésére a legkevésbé az, hiszen a történelemre reagálva Rimbaud a költészetének nem a jelentéseit, hanem a *jelentésvizonyait* változtatta meg; egy körülbelül ugyanekkor íródott Éluard-tanulmányban Vajda egyébként expressis verbis elutasította a kettős kategóriát (283.). Ezen a ponton azonban egyszersmind gondolkodását végérvényesen más irányba fordította, mint amerre pályatársai az értelmezés új rendszereit keresték. Ő ugyanis a *jelentésvizonyok* történelmi változását keresve még adaptált vagy tompított formában sem fogadhatta el a „nyelvi fordulat” mindenkori alapfeltételezését, ti. a nyelvi alkotás alapelemeinek időtlen értékét; éppen ellenkezőleg, Aragon és Éluard verseit elemezve még arra a kihívó formulára is eljutott: „*van bizonyos rokonság [...] retorika és forradalom között*” (410.), amennyiben mind a ketten a hagyománytól való történelmi eltérés (*écart, anomalie*) megnyilvánulásai. Összes számottevő írását (közbevetem: és az önmagukban szekundereknek is jelentékeny részét) arra szentelte, hogy a modern líra egyes szerzőit, illetve egészének tendenciáját ebben a mozgásban modellálja. Felfedezte a maga számára elsősorban Jean Cohen könyvét (s benne főként azt az elvet, mely szerint egy műben *minden* alakzat, és nem más, mint alakzat: a *mélystruktúra* éppúgy, mint a *verssor*, viszont ezeknek az alakzatoknak a különböző szintjei *egyenműek*), és a liège-i μ -csoport *Retorikáját* (s benne főként azt az elvet, mely szerint a költői alakzatokat, illetve alakzatsoportokat történelmi előfordulásuk, gyakoriságuk, átrendeződésük, illetve megritkulásuk és akár eltűnésük függvényében kell taglalni) – a további fontos olvasmányok, mint például Greimas, Genette, Todorov, Kibédi-Varga könyvei már csak ár-

nyalták e meghatározó felismeréseket. Módosította továbbá kutatási anyagának jellegét, a mindvégig megőrzött Éluard mellett sokat foglalkozott Reverdyvel, sőt az idézetek horizontján felmerültek olyan költők, mint például Lautréamont és Weöres, illetve doktrínereken (értsd: a kontrollok és a vonatkozások minél tökéletesebb kiiktatásával) leirt szürrealista szövegek, amelyeknek ún. tartalmi aspektusát a *jelentésvizonyok* elemzésén kívül értelmesen még leírni sem lehet, esetleg inkább fordítva igaz, a tartalmuk nem más és nem több, mint a képkalkotás vagyis a *jelentésvizonyok* megváltozása. Az elvi-történelmi modell kidolgozásához az első lépésben a tartalom/forma szembeállítását az alkotás objektív/szubjektív karakterének, illetve egy további módosítással, a világgalkotás külső/belső motiváltságának szembeállításával helyettesítette, a költői szöveg *szémáját* pedig (*sème* = a jelentés legkisebb eleme) a szemantika és a szintaktika egységében kereste, vagyis egy olyan leírásban, ahol a *stilisztikai érték* meg is szűnik, és csak *szemantikai funkciók* vannak. Az új koordináták szerint olyan szempontok kerültek be az elemzésbe, mint valóságos, illetve fiktív viszonyok (így állapítja meg Éluardról, hogy képeinek *vizuális* értéke csökken a *pszichikai realitás* javára), a *bennfoglaló*, illetve *bennfoglalt* (vö.: Greimas: *englobant/englobé*) elemek kettőssége (ennek kapcsán kifejti a *szillepszis* megnövekedett jelentőségét a modern költészetben), továbbá az *azonosság* vs. *abszurditás*, az *antropomorfizáció* vs. *kozmiifikáció*, a *jelenlét* vs. *hiány*, a *fogalmiság* vs. *tárgyiság* stb. fogalompárjai. És hogy ezt a határozottan eredeti tudományos elképzelést milyen bensőséges ismerettel, valóságos ihlettel dolgozta ki és alkalmazta, látványosan példázza, hogy fejtegetéseiben többször átírta (*transzformálta*) költők sorait, ekként kimutatva a költői alakzat *jelentésvizonyainak* s így végső soron magának a költői alakzatnak az értékét; de ugyanígy idézhetjük azt az elemzést, amelyben egy költő kozmogóniáját reprodukálva egyszersmind a költői alakzatok rá jellemző rendszerét is meghatározta, vagyis a kettőt valóban egységében ragadta meg.

Az utóbbi példa különlegesen fontos, mert a tanulmányok legtávolabbi és legmerészebb célkitűzését érinti. Ez az egész kandidátusi értekezés tárgya. Kiindulva a szintek egymást

átható egységének (az ő terminusával: *a figurák szintváltásának*) és az alakzatok történetiségének kettős alapelvéből, azon a ponton kezd el a modern lírai alakzatok modellezését, ahol a μ -csoport rendszere lezárul: hogyan változtatják meg a (permutatív) alakzatok a költői világ (meta)logikai értékét? A kérdésfeltevés meglehetősen speciálisan hangzik, már azért is, mert megfogalmazásakor Vajda az *inverzióra* korlátozza – pedig a lényeghez jut el vele, a költői és nem költői világ viszonyához a modern lírai alkotásban. Törekvése szerint messze túlmenve azon, amit a μ -csoport modellje hivatott volt leírni, Vajda a modern lírai alakzatok jellegzetességeinek hierarchizált rendszerét, pontosabban jellegzetes mozgásuk hierarchizált rendszerét vázolta fel; elképzelésének tágasságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy egy helyütt még azt is megkockáztatta, hogy a leírás a többi műnemet is érinti. A rendszer sokkal bonyolultabb és technikaibb, hogysen itt érdemlegesen tárgyaljuk vagy vitassuk. Bízunk benne, hogy a szaklapokban s még inkább cikkekben, könyvekben tudomásul vesszük, és így a könyv megjelenésével Vajda András végre beljebb kerülne arról a nagyon marginális helyről, ahova talán saját maga húzódtott félre, de ahova valószínűleg túl könnyen hagyták is félrehúzódní. A tudományos világ akkori, szeszélyesen reglementírozott szabadoságának és az ő személye önpusztító hibáinak tudomásulvételével is van valami aggasztó abban, hogy egy ilyen szintű professzionális értekezés nem jelent meg – mintha nemcsak a mindenkori hivatalosság, hanem az ellenhivatalosság sem tudta volna tudomásul venni, ha valaki az uralkodó áramlaton kívül gondolkozott. Kétségtelen, hogy a művet ő maga sem tekintette befejezettnek, az utolsó bekezdésekben a kidolgozás pontosabbá tételének és folytatásának feladatait jelzi; de ebben a formában is autonóm, s kérdésfeltevései, illetve elképzelései nem arra hivatottak, hogy peremszempontokkal árnyalják ezt vagy azt az uralkodó felfogást, hanem (legalábbis gyakran) hogy egy modern költő, illetve egy modern költői jelenség elemzésének tengelyét képezzék. Egyetlen példát említek, mivel a költőt az értekezésben – ha mindig nagyon rövid kommentárral is – többször idézi. József Attila bizonyára ideologikusan

ihletett költő. Minden név, amit elemzői lírájával kapcsolatban emlegettek: Marx, Heidegger, Bergson, Freud, Kafka, Croce, Hegel stb. jogos, s az utóbbi időben jóval arányosabban kísérlék meg az ilyen ihletettség mérvét leírni, mint a korábbi, kisajátító törekvésekben. A szövegek végül mégis ellenállnak az interpretációnak – talán mert (ahogy a figyelmeztetően sokféle név is mutatja) végső soron mégsem annyira ideologikus ihletettségűek, mindenestre nem úgy és nem annyira, mint a József Attila szivének kedves Csokonai vagy akár a tőle egyébként is idegen Babits egyes versei. Nagyon sokat ígérne viszont, ha világteremtésüket, sőt ideológiájukat képi konstrukcióinak, *jelentésvizonyainak* jellegéből kiindulva kísérlnék meg leírni és kifejteni – amire persze történtek már részleges kezdemények, de Vajda András értekezése egy rendszer lehetőségét nyújtja. S hozzáfűzöm, a tudomány mozgásának jól ismert aritmiáját egy újabb példával illusztrálva, hogy a diskurzuselmélet hívei valóságos aranybányára találhatnak e kötet fejtegetéseiben és példáiban, hiszen a legfontosabb tanulmányok az ő szempontjukból nem is szólnak másról, mint, idézem a szerzőt, „*a diskurzív jelenség felbomlásáról*” (210.); a vonatkozó fejtegetésekben például „*a horizontális szövegszervező tényezők*”, illetve „*a szintaktikai szabályosság háttérbe szorulását*” mutatja ki, ennek folyamatát elemzik olyan finoman alkalmazott elméleti hagyomány, illetve olyan gazdag történeti anyag felől (1975-ben!), amelyet az elmélet érvényesítésekor nem szoktak ismerni.

Lehetetlen más mondatdal befejezni: nagy kár és nagy vétek, hogy Vajda András marginális maradt.

Pór Péter

BENNFENT

Bart István: *Angol–magyar kulturális szótár Corvina, 1998. 270 oldal, 2000 Ft*

Az ember különb- s különböző okokból egyszer csak nekivág egy idegen nyelv rengetegének, ki gürcölve-verejtékezve, ki pedig halakn füttyörészve machetéval vagdossa maga